

Художествено аналитични изследвания върху украсата на испано – мавърската чиния

Автор: Зейнаб Абуълпразак Ясер

Испано – Мавърски керамика представлява смесица между европейски и ислямски елементи, създаден е от мюсюлманите в Испания в Ал-Андалуз („Al-Andalus)¹“ и про-

¹ Al-Andalus : Също известна като Мюсюлманска Испания или Ислямска Ибсрия. е средновековна мюсюлманска културна общност и територия, обхващаща в разцвета си по-голямата част от днешната територия на Испания и Португалия. При най-големия си географски обхват през осми век, южна Франция — Септимания — е била за кратко под неин контрол. Това име най-общо описва части от Иберийския полуостров, управлявани от мюсюлмани (носещи общото име Маври) през различни периоди между 711 и 1492, макар че границите са се изменяли постоянно с напредъка на Християнската Реконкиста. След мюсюлманското завладяване на Хиспания. Ал-Андалуз (Al-Andalus), тогава в най-големия си обхват, е била разделена на пет административни единици, съответстващи грубо казано на съвременните Андалусия, Португалия и Галисия, Кастилия и Леон. Навара, Арагон, графство Барселона, и Септимания. Като политическа единица, тя последователно е съставлявала провинция на Умаядския Халифат, основан от Халиф Ал-Уалид I (711-750); Емиратство Кордова (ок. 750-929); Халифат на Кордова (929-1031); и кралствата — (наследници) на Халифата на Кордова. Управлението на тези кралства е познало нарастването на културния обмен

дължава да се произвежда под християнско управление, тези изделия са били известни като най-знаменитите изделия, произвеждани в Европа по това време. *„От орнаментна гледна точка изделията може обобщено да бъдат представени по следния начин“²:*

1. Едър-арабски шрифт
2. Дребен-арабски шрифт
3. Шпори и щрихи

и на сътрудничеството между мюсюлмани и християни. По време на Халифата на Кордова, Ал-Андалус е била пътеводен фар на знанието и град Кордова се превръща в един от водещите културни и икономически центрове на Европа и из Средиземноморския басейн и ислямския свят. Голям брой достижения помогнали за напредъка на ислямската и западната наука са дошли от Ал-Андалус, включително и най-големите постижения на тригонометрията (Гебер), астрономията (Арзахел), хирургията (Абулкасис), фармакологията (Авензоар) и други области. Ал-Андалус се превръща в голям образователен център на Европа и на земите обграждащи Средиземно море, както и става проводник за културата и науката между ислямския и християнския свят.

² DE PUT.A.VAN, ИСПАНО-МАВЪРСКИ ИЗДЕЛИЯ ОТ XV BEK, LONDON (The Art workers Quarterly), 12 Cliffords INN, Fleet street ,Charman and Hall, LTD, 1904

4. Цвете и листо върху фон на точки
5. Голямо лозово листо и малко цветете
6. Листа, произлизащи от съседните орнаменти
7. Листо от дива тиква и малко цвете
8. По-малко заоблено лозово листо (два размера)
9. Геометрични мотиви с точки и черти, произлизащи от предходните
10. Гадрунз (Gadroons)

Малага е била голям производствен център в Испания по отношение на испано-мавърската керамика, която е била управлявана от династията Насрид и е била разположена в Гренада. Първите им художествени елементи са били ислямски, като например палмови мотиви, калиграфия, дървото на живота, но по-късно тези художествени елементи се превръщат в смесица между ислямски и италиански ренесансови мотиви.

А що се отнася до Валенсия, техният най-използван декоративен стил е използването на натуралистични лозови листа в тяхната керамика и тя е направена за християнския пазар, заради своите западни декорации, но за андалуските дизайни, те използват множество геометрични мотиви, освен калиграфията в куфийски стил. Техните използвани главни цветове са златно и синьо, може би защото те се отнасят към небето и Слънцето.

Представянето на животни не се появява до след 1400 година и по принцип те изпълват цялото пространство

на чинията. Влиянието върху ранната италианска Маджолика е показана много добре от испано-мавърската и дори дизайните започват да включват нови елементи към европейските сребърни предмети.

Алън Кейджър-Смит описва индустрията на Валенсия „като жертва на своя собствен успех.“³, защото тези съдове са за елита на обществото, благородниците и буржоазията, заради своите размери самия предмет, със своите прости мотиви.

Испано-мавърските шедьоври са:

ИСПАНО МАВЪРСКА

-1-

Тук художникът формулира в своята работа графично понятие, което се пресича между вътрешната част на това понятие и господстващия външен свят. И така се появява някакво сходство между духовитостта в работата и визията, защото художникът е член на господстващото общество, и защото вижда това, което виждат другите. А въображението и личностната изобретателност не се появя-

3 www.redtiger.com

ват чрез някои подробности, и нито по същество.

Образът представлява документ на държавата, защото литературата съвпада с изкуството през този период, и влияе върху изкуството, като подчертава абсолютното въображение в метафизичните видения, в случай че изкуството и литературата се появят от един източник (извор). Но именно той е индивидуалната фантазия на човека, който изразява безкрайните чувства, които описват художествен критерий (стандарт) за истината. Художникът изработва своята творба чрез директното пренасяне на реалността с няколко нюанса от художествените си качества, които дават на творбата личния му почерк.

Обществото и системата на управление определят предлагането и материалната стойност на предмета, а това на свой ред влияе върху свободата и неподчинението на художника. Затова животът повлиява върху изграждането му на картината и отпътуването ѝ към възвишеността и историческо развитие, далеч от препятствията и пречките, които обществото е създавало.

Образът на птицата, която прилича на орел, е с широко разперени крила, елегантно тяло и опашка с пера, които са паралелно с крилата и силни крака, фиксирани в земята. Това представлява един богат, хармоничен и художествен език, който обединява специфичността на формата и личността на обществото, за да формира художникът образа, в рамките

на определена социална система, или се стреми това да бъде, единственият му стил в художествения му свят.

Моделът на взаимоотношенията между индивида и цялото общество, отслабва, при испанския художник и колкото повече художествените му знания се увеличават, толкова по-силна става неговата индивидуалност, като художникът се изолира далеч от работата си и оценява всичко чрез работните си и художествени взаимоотношения, преди всичко. Тук авторът вижда яснотата на чувствата с личния си външен свят и истинския външен свят, обвързан с тях, и който го насочва към тях по-слабо. Той усеща своя вътрешен свят тесен и затворен и трябва да разчупи ограниченията, за да се освободи към въображението, изобретателността, всеобхватността на живота и неговата удовлетвореност. Той се стреми към едно нещо в себе си, за да превърне желанията си в работата в просвещение и индивидуален опит, който му дава усещане за нещата. Така че, този опит се превръща в мост, разпростиращ се оттук дотам, а авторът печели обновление, покой (устойчивост) и положително внимание в стойността на творбата. Всичко това е основа на художествения интелект (художественото съзнание) и яснотата на зрението в процеса на реалността и наред с почерка на художника, за да отприщи ограничена концепция към един свят на образи и абсолютна красота.

ИСПАНО МАВЪРСКА

-2-

Художникът действа в тази творба с абсолютна свобода, ограничавайки я в рамките на въздействието върху художественото представяне. И тук, може да се види художественото влияние чрез практиката, т.е. чрез естетическата конфигурация и практическите резултати на тази конфигурация и влиянието ѝ директно върху зрителя. Художникът се пренася от единството на творбата в горната част, към създаването и развитието до максимална степен на художественото усилие в долната част, за да създаде относително стабилен баланс, който не напънга окото, което гледа творбата. Това се получава чрез силна промяна от крилата към краката и опашката, която прилича на наклонено коледно дърво, като художникът цели с това движение да оформи движението на птицата, а този образ изглежда двоен между движението, спокойствието, стабилността и прецизността. По време на движението се решава конфликтът,

който е променлив образ на съществуващото движение, в моментите на тишина и относително спокойствие на птицата, която прилича на орел. Това определя художествения образ на творбата, а главата, дебнеща за плячка, стои стабилно върху рамото и две огромни крила със сила, която идва от рамото и изключителната лекота при летене чрез грациозните пера, които се плъзгат от рамото надолу и покриват по-голямата част от центъра на съда, докато художникът оставя краката и бедрата здраво фиксирани в основата на съда, чрез пръстите и ноктите на птицата.

Тук, художникът прави въведение с принципа на имитацията на природата на птицата, за да създаде художествен стил и да направи изображението интересно. Той взема кафеникавия цвят, който най-подхожда на птицата и я обикаля с орнаменти, оформяйки спирала, разпростираща се около шията от двете ѝ страни, около двете страни до краката, около крилата и бдящото око на птицата. Също така, художникът обикаля съда с още един кръг с флорални мотиви в светлата долна част на съда, която може да бъде бяла. Тази творба е продукт на богатото въображение на християнската школа, която обаче, се придържа към тялото и образа, наред с изобретателността и красивото въображение.

ИСПАНО МАВЪРСКА

-3-

Религията през Средните векове успява да присъедини областите на знанието, морала и изкуството. След това обаче, религията става пречка за изкуството, а светът на фантазиите се превръща в истински, а реалността видима. Но художникът успява да погледне към фолклора и фолклорното наследство, които са станали още по-богати в художествените и литературните взаимоотношения. Затова картината се оформя постепенно чрез различни стилове от цветове и линии. Тази картина се появява като амалгама (сплав) от различни елементи, които са независими от древността и отворени за новото и модерното в своето време и възвишеността си в съзнанието.

Тази промяна на нещата и особено птиците на тези съдове – чиниите, се превръща в ярка презентация на най-висшата точка от мисленето на древните. Но това стълкновение и допирът между фолклорното наследство и настоящето на художника, раждат едно изкуство, което го принуждава на формулира авангардна и съзнателна гледна точка, която се подчинява на нуждите на епохата със своя

реализъм, господството на църквата, гледната точка на обществото и пазара на търсенето и предлагането.

Наред с това, има и външни влияния в резултат на войните и търговията, която отваря вратите на страната, което въвежда заимстването на опит и художественото влияние, с които художествените творби се превръщат в противоречиви на реалността, а не такива, които съответстват действително на реалностите на тогавашната епоха. И дори тази дейност и това изключително (върховно) творческо мислене, запечатващо се в съзнанието на художника, се превръщат в абсолютна сила – силата на индивидуалното въображение и дълбоката оценка на собствените му способности.

Красивата птица е с разперени крила, които показват въображение, и се опира на своите опашка и крака, не съответства на общественото съзнание. Но съответства с въображението и кредото на трудолюбивия художник, чрез неговите естетически страдания и чувства, извиращи от работата и ярките възприятия, като отражение на странични действия. Художникът трансформира естетическите страдания на тази птица в красота на медитацията, тъй като естетическата дейност се пренася към зоната на съзнанието (този красив съд) и създаването на изящен предмет. А пък създаването на този съд е фантазията и прямотата (дързостта) на художника да рисува. А птицата, която чрез своето движение покрива

цялата чиния, е целенасочена отговорност на художника, относно въображението му при формулирането на живота. Художникът не е създал симетричност, а последователност, като птицата и съдът са балансирани, въплъщавайки същността на живота. Човешката дейност е доказателство за работата на съзнанието (интелигентността) и въображението, чрез красивото и хармоничното използване на агломерации и линии, като ни изумява дързостта на художника в създаването на красиви светове, изградени от хармонията, движението и дързостта.

ИСПАНО МАВЪРСКА

-4-

Има връзка и съвпадение между художествения образ и духовността на творбата, с които тя се характеризира чрез движението и чувствителността на художника към творбата. Той не е потопил творбата си в дълбочината на въображението и мисълта,

а успява с художественото съзнание да създаде хармония и балансирана система на птицата и нейните части. Художникът успява да превърне визията от една фигура в няколко красиви форми, усилващи естетическото интегриране от центъра на текста към периферията му, за да се постигне момент на външна количествена хармония между страните, излизащи от центъра, където общата фигура дава впечатление за непрекъснатото движение. Художникът възвръща жизнеността на пейзажа чрез точно оформяне използвайки движението, което се влияе визуално, с редовен ритъм на изграждане, според логично измерване, което не се отдалечава от реалността, освен чрез някои художествени отклонения и пресметнати изненади в движението на взаимовръзката и сходството.

Движението на короната, която стои на върха на главата на птицата, балансира около единството в многообразието на частите на птицата и техните комбинации, като това многообразие не противоречи на единството му, въпреки различните конфигурации. Единството на творбата се потапя в разнообразието, а постига съществена връзка в развитието на художествения текст, въпреки че това единство е осъществено в няколко аспекта.

Художникът добавя два важни елемента – крилата, създавайки динамичен кръг на устойчив баланс около центъра на тежестта на тялото от двете страни, а тази балансирана форма

дава на движението относителното спокойствие на устойчивостта на художествената идея и изображението. Крилата, със своята бадемовидна форма, са свързани със същността на фигурата и тук няма никаква дисхармония или раздяла между тях, а издутините от страни на крилата, съответстват на издутините в короната, които не се отделят едни от други и се допълват.

Чудесната гледка носи удоволствие, с което фигурата дава жизненост и художествена чувствителност, която подчертава естетичния елемент, хармонизиращ с опашката на птицата, приличаща на рибена, наред с извивките, с които е орнаментирана фигурата. Тя се вижда от око, движейки се в кръг по съда от тюркоазено синьо, смятан за един от свещените цветове, в рамките на кръга от бял цвят около птицата, флоралните орнаменти, малките геометричните фигури, тънките голи крака до едрото бедро и краката, които стоят стабилно около периферията на съда, за да потвърдят движението.

ИСПАНО МАВЪРСКА

-5-

Естетичният момент в този елемент от картината е представен чрез тази птица, изобразена на чинията, която излъчва истинска креативност в областта на шия и глава, чрез превръщането на шията на птицата в шия и глава на змия. Тя може да бъде и дракон, но и в двата случая, отваря вратата на изкуството да бъде възприет от приказките, легендите и универсалните предположения, които го ръководят към това композитно същество.

Това, което ни напомня тази шия със своята красива аеродинамика,

Ела в "Перото" на 12-ти ноември
10 години сп. "Българска наука"

е шията на гъска, която има пряка връзка с тази композиция на красотата. Художникът осъзнава още от първите моменти, в които възприема съществуващото, скритата красота. В този смисъл, картината е древна със своята концепция, която притежава важност, функционалност и усет, въз основа на наличието на връзка и прилика между шията и външното тяло на влечугото.

А крилата, които обкръжават това композитно същество, потвърждават връзката между умствения и материалния образ и между знанието и въображението, тъй като крилата отразяват стил от художествени взаимоотношения, свързани между крилата и опашката. Те свързват този художествен стил, в най-тясната връзка, тъй като крилата и опашката са средства, криещи научна истина, отнасяща се до с летенето и пряка връзка с въпроса за красотата. Оплетането на перата идва в резултат на разбиранията на художника, негови-

те възприятия и осъзнаването му на сложната и променлива грация на птиците. И така, картината има същност и дълбока древност. Съществува основа и прилика между формата на птицата и формата на композитното същество. Освен това, художникът е намерил прилика между себе си и ислямското изкуство, чрез изпълването на празнотата с растителни и геометрични образи в периферията на чинията, както и чрез умалени графични елементи, оформящи връзка между елементите на чинията и периферията.

Библиография:

1 DE PUT.A.VAN, ИСПАНО-МАВЪРСКИ ИЗДЕЛИЯ ОТ XV ВЕК, LONDON (The Art workers Quarterly), 12 Cliffords INN, Fleet street ,Charman and Hall, LTD, 1904.

2 www.redtiger.com

